

OBRAZAC

sudjelovanja u savjetovanju o nacrtu zakona, drugog propisa ili akta

Važna napomena:

Popunjeni obrazac s prilogom zaključno do 17. veljače 2013. dostaviti na adresu elektronske pošte: javna.rasprava-kazaliste@min-kulture.hr

Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kazalištima

Ministarstvo kulture

Početak savjetovanja: 31. 01.2013.	Završetak savjetovanja: 17.02.2013.
Naziv predstavnika zainteresirane javnosti koja daje svoje mišljenje, primjedbe i prijedloge na predloženi nacrt	Nora Krstulović
Interes, odnosno kategorija i brojnost korisnika koje predstavljate	samostalna umjetnica, 1
Ime i prezime osobe (ili osoba) koja je sastavljala primjedbe ili osobe ovlaštene za predstavljanje predstavnika zainteresirane javnosti	Nora Krstulović
Datum dostavljanja	17.2.2013.

Načelne primjedbe:

Zašto se uopće predlažu izmjene i dopune postojećeg Zakona o kazalištima (ZOK) donesenog 2006. godine?

Očekivati bi bilo – zato – da se poprave manjkavosti onog postojećeg. Ili kako u prijedlogu piše Ministarstvo kulture:

„Predložene izmjene Zakona o kazalištima zadovoljavaju trenutačne potrebe rješavanja nastalih poteškoća u primjeni toga Zakona, a daljnje njegove promjene mogu se očekivati nakon izmjena drugih propisa iz područja kulture koji se planiraju provesti u narednom razdoblju.”

A što to zapravo dosad nije funkcioniralo?

Najvidljiviji, ako ne i najveći skandali proteklih godina bili su sumnjivi ili više puta rušeni natječaji za ravnatelje i intendante, među kojima je njih čak pet za čelno mjesto HNK u Splitu (<http://www.teatar.hr/tag/rat-za-hnk-split/>), pa čak četiri za čelno mjesto HNK u Zagrebu (<http://www.teatar.hr/tag/hnk-zagreb/>), 'dupli' natječaj za Trešnju (<http://www.teatar.hr/95586/natjecaj-za-tresnju-pod-upitnikom/>) ili s *bolonjskim procesima* neusklađeni natječaji za ravnateljsko mjesto u ZKL (<http://www.teatar.hr/121677/sedam-kandidata-za-zkl/>) i HNK Osijek.

Imali smo i par mandata koji su završili milijunskim gubitcima, pokušaje zabrana predstava i zabranu plakata, istovremeno postojanje dva intendanta u HNK Osijek, otkaz ravnatelju riječkog Baleta, ali i ravnatelja tamošnje Opere sa (doduše nepravomoćnom) sudskom presudom za zloporabu položaja i ovlasti, golemu količinu stranaca koji su u domaćim teatrima radili za ogromne honorare, a bez ikakvih umjetničkih rezultata, kazališta koja to odlukom osnivača zapravo nisu itd, itd, itd.

Sve te probleme da se svesti ukratko na: **Kazališna vijeća, sukob interesa, nedorečene procedure i izostanak bilo kakve penalizacije u slučajevima kršenja ZOK-a.**

Kazališna vijeća, najvažniji institut ZOK-a iz 2006. godine osmišljena su kako bi kontinuirano nadgledala i kontrolirala rad ravnatelja tj. intendanta i brinula o zaštiti interesa kako osnivača, tako i umjetničkog osoblja. U njih su imenovani predstavnici osnivača, kao i oni vanjski, te predstavnici umjetnika kao 'kućni' članovi.

Nažalost, vrlo se brzo u praksi pokazalo kako su zbog nepostojećih kriterija odabira 'vanjskih' članova, njihovih nedorečenih ovlasti i nejasnih procedura, a posebno svakog izostanka penalizirajućih odredbi – Kazališna vijeća postala – fikusi.

(<http://www.teatar.hr/38017/blog-fikus-zvan-kazalisna-vijeca/>)

Naime, uvjeti za radno mjesto ravnatelja odnosno intendanta propisani su statutima kazališta i najčešće uključuju:

- *završen sveučilišni diplomski studij ili s njim izjednačeni studij iz područja humanističkih ili društvenih znanosti ili umjetničkog područja*
- *najmanje pet godina radnog staža u kazališnoj djelatnosti ili deset godina rada u kulturi*
- *poznavanje barem jednog svjetskog jezika*

S druge pak strane, kriterij za odabir vanjskih članova Kazališnog vijeća, dakle onih koji nisu predstavnici osnivača, niti umjetnika, ali tome usprkos nadziru ravnatelje i intendante jest samo taj da su *'iz reda uglednih umjetnika i radnika u kulturi, koji nisu djelatnici županijskog ureda državne uprave nadležnog za poslove kulture županije na čijem području kazalište djeluje, odnosno gradskog ureda nadležnog za poslove kulture'*.

Ugled, čiju dubioznu kvantifikaciju u recentnoj hrvatskoj stvarnosti nije potrebno detaljnije obrazlagati, doveo je tako do činjenice da je u HNK Split članom Kazališnog vijeća postao nautičar sa završenom Višom pomorskom školom, karaoke-animator i tenor klape 'Iskon' – **Marko Pecotić**. I onda je on kao član Kazališnog vijeća trebao odlučivati o programima kandidata za intendanta, među kojima je bilo i doktora znanosti. Ili pak nadzirati poslovanje i repertoarnu politiku kuće, u kojoj je dvije i pol godine bio član Zbora HNK Split, ali ga je napustio shvativši da će predugo čekati stalno zaposlenje?!?

Sličnih je slučajeva još popriličan broj, pa smo tako bili svjedoci imenovanja u Kazališna vijeća ljudi sa smanjenom ubrojivošću, onih sa završenom tek srednjom školom, kao i onih koji na sjednice nisu dolazili niti kad ih se molilo i kumilo.

No, bilo je i slučajeva kad su članovima Kazališnih vijeća imenovanim iz reda umjetnika, ravnatelji odnosno intendanti prijetili sankcijama ukoliko bi 'preozbiljno' shvatili svoje dužnosti, dok oni koji na istim pozicijama nisu radili baš ništa nisu snosili nikakve posljedice.

Ako su pak i htjeli raditi i ako su primjerice inzistirali da im intendant redovito podnesi izvješća (što je po ZOK-u – dužan), a ovaj bi se oglušio – ZOK im nije davao nikakve ovlasti da nešto u svezi s tim poduzmu.

Zbog takvih se i sličnih propusta u ZOK-u i moglo dogoditi da se npr. preko noći otkrije milijunski gubitak HNK Split, a za koji se, usput budi rečeno ni danas, tri mjeseca nakon imenovanja nove uprave ne zna koliki je zapravo?!?!

Kad se i ako se otkrije – nikome ništa. Članovi Kazališnog vijeća za čijeg su mandata dugovi nastali neće snositi baš nikakvu odgovornost, a neće biti garancije ni da se slična situacija neće i opet ponoviti.

I tako bi se moglo do u – nedogled.

Bilo je stoga za očekivati **da će se izmjenama i dopunama ZOK-a za početak značajno i precizno osnažiti pozicija Kazališnog vijeća, ali i da će se precizno propisati tko i pod kojim uvjetima može postati njihovim članom, propisujući pri tom iste, ako ne i više kriterije od onih koje očekuje za intendante.**

No, od toga – ništa. Izmjene i dopune i dalje očekuju samo ‘ugledne’, pa se ne bi trebalo čuditi osvane li neki novi Marko Pecotić u nekom novom vijeću.

Od preciznijih procedura ili penalizacije, također – ništa.

Dapače, prijedlogom izmjena i dopuna Zakona ionako kompleksna situacija s vijećima dodatno se komplicira. Naime, ‘novi’ ZOK pretvorit će KNAP u kazalište i mimo volje Grada Zagreba, ali će zato u njegovom Kazališnom vijeću sjediti sam voditelj kazališne djelatnosti, koji će ubuduće kontrolirati sam sebe?!?

Nadalje, u Kazališna se vijeća više neće imenovati samo predstavnici umjetnika, već po jedan predstavnik umjetnika i jedan predstavnik ostalih zaposlenika. Tako ćemo možda biti korak bliže samoupravljanju, ali ne i bliže kontroli. Jer što ako zaposlenike u Kazališnom vijeću bude predstavljao šef / šefica računovodstva i što ako vijeće posumnja u kvalitetu njegovih / njezinih bilanci?

Nedvojbeno je, dakle, da se ovakvim prijedlogom izmjena i dopuna ZOK-a, barem u dijelu koji regulira nadležnost Kazališnih vijeća, stvara još plodniji teren za sukobe interesa, pa i korupciju.

Hrvatska temeljem ZOK-a iz 2006. ima četiri 'nacionalna' teatra, u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku, premda identičan naziv imaju još tri – kazališta u Varaždinu, Zadru i Šibeniku.

Rečena titula značila je da Ministarstvo kulture u ukupnim troškovima tih teatra sudjeluje sa do 9% sredstava, ali zauzvrat može birati tko će im biti na čelu. Potonje se povlastice Ministarstvo, srećom, izmjenama i dopunama ZOK-a odriče, no zato u društvo 'povlaštenih' uvrštava još i HNK Varaždin i to sljedećim objašnjenjem:

"Ova su kazališta svojim djelovanjem nesumnjivo opravdala razloge uvrštavanja u navedenu kategoriju nacionalnih kazališta, te su u svojem organizacijskom, kadrovskom i profesionalnom djelovanju ostvarila određeni razvojni doseg. U svrhu daljnjeg razvoja kazališne djelatnosti u kontekstu zadovoljavanja teritorijalne ravnomjernosti i regionalne zastupljenosti potrebno je navedeni status priznati i Hrvatskom narodnom kazalištu u Varaždinu."

Tvrđnje predlagača bit će smiješne svakome tko iole pažljivo prati domaći kazališni život, no zakonodavcu možda neće, pa nije na odmet pojasniti pravo stanje stvari.

Svi najveći organizacijski, ali i kadrovski skandali posljednjih godina događali su se baš u 'nacionalnim teatrima'. Istovremeno te su kuće kvalitetom vlastitih produkcija na samoj margini domaće scene i da nije golemih budžeta kojima raspolažu ne bi ih se uopće moglo smatrati relevantnima. Ukoliko je 'djelovanje' razlog za dodjelu titule 'nacionalnog', onda je istu izvan svake sumnje više od svakog od domaćih HNK-ova zaslužio Zagrebačko kazalište mladih, što brojem, što kvalitetom i raznovrsnošću vlastitih produkcija, i ne manje važno, brojem osvojenih nagrada kako u zemlji tako i u inozemstvu.

Istovremeno, svaki od 'nacionalnih' teatra, s izuzetkom zagrebačkog ima veći ili manji problem s financiranjem na regionalnoj, odnosno županijskoj razini, a upravo je to čini se razlog odluke da se status 'popravi' varaždinskom teatru.

Zakonodavac pri tom tvrdi i da to neće iziskivati dodatna sredstva, čime zapravo titulu 'nacionalnog' svodi na dekorativnu, a i ne odgovara istini jer je iz već dodijeljenih sredstava za Javne potrebe u kulturi RH ove godine jasno da su sredstava za HNK Varaždin povećana više od 66% (<http://www.teatar.hr/124373/analiza-javne-potrebe-u-kulturi-rh-javna-kazalista/>)

Racionalnije rješenje bilo bi pozicioniranje svih HNK-ova (uključujući i šibenski i zadarski), kao regionalnih teatra, s jasno propisanom obvezom o sufinanciranju za – županije.

Financiranje kao kriterij predlagač je 'zaboravio' i u slučaju HNK u Zagrebu, a kojeg u omjeru 51:49 sufinanciraju Ministarstvo i Grad Zagreb, a što su uredili međusobnim ugovorom. Kršeći eklatantno taj ugovor, predlagač izmjena i dopuna želi Gradu oduzeti pravo glasa u imenovanju intendanta HNK Zagreb, a sve zato jer u postupku donošenja programskog i financijskog okvira za iduće četverogodišnje razdoblje nije preciznije definirao kriterije po kojima se bira intendant, pa to želi napraviti naknadno.

Naime, sve primjedbe što ih je u recentnim intervjuima na račun programa Ane Lederer iznosila ministrica kulture (neusklađenost sa skorim ulaskom Hrvatske u EU, nedostatak određenih segmenata programa, nova scena... itd), trebali su biti upisani u dokument koji su Grad i Ministarstvo sačinili kao okvir unutar kojega bilo koji intendant mora djelovati, a koji je u najmanju ruku smiješan. (<http://www.teatar.hr/98324/hrvatsko-navodno-kazaliste/>)

Izmjena procesa izbora intendanta HNK u Zagrebu ne može se, dakle, uređivati izmjenama ZOK-a, a da se prethodno ne izmjeni ugovor između Ministarstva i Grada, kojim je – što je važno napomenuti – HNK u Zagrebu po prvi put u svojoj povijesti osigurao stabilan priljev financijskih sredstava.

Stabilnost HNK, ali i funkcioniranja svih javnih kazališta u Hrvatskoj bit će u cijelosti ugrožena prihvatiti li se izmjena po kojoj se natječaj za novog ravnatelja / intendanta mora raspisati tek **tri mjeseca** prije isteka mandata aktualnog te je kao takva u potpunosti neprihvatljiva.

Funkcioniranje spomenutih teatra podjednako će biti ugroženo činjenicom da se produljuje ugovorno razdoblje na koje uprave mogu angažirati umjetnike, jer će se novi ravnatelji naći u situaciji da program moraju realizirati s 'instrumentima' svojih prethodnika.

Isto vrijedi i za ideju zapošljavanja (predmnijeva se u radni odnos na neodređeno vrijeme) redatelja i dramaturga. I oni, kao i producenti spadaju u umjetničko osoblje i neprihvatljivo je da ih se zapošljava na neodređeno vrijeme, umjesto da ih se kao i sve ostale umjetnike angažira za mandatnog razdoblja intendanta / ravnatelja.

Zaključno, predložene izmjene ZOK-a ni na koji način ne ostvaruju proklamiranu namjeru predlagača. Pridoda li se tome iznimno kratko razdoblje za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću kao i činjenica da o početku tog procesa predlagač nije obavijestio niti jednu zainteresiranu 'stranku u postupku', dakle niti kazališta, niti Akademije niti strukovne udruge, zabrinjavajuća je, tim više što se navodi kako je ovo tek prva u nizu izmjena istog zakona.

Ostaje stoga tek za nadati se da će zakonodavac temeljem ovako prikupljenih primjedbi pripremiti kvalitetniji prijedlog izmjena ZOK-a ili pak posve novi tekst istog, te da će u taj proces intenzivnije uključiti zainteresiranu javnost.

Primjedbe na pojedine članke nacрта zakona s obrazloženjem:

Članak 1.

sporni tekst:

„Kazališno vijeće sastavljeno je od jednog predstavnika pravne osobe u čijem je sastavu, voditelja te jednog kazališnog umjetnika koji djeluje u kazalištu odnosno kazališnoj družini.

Način izbora, zadaće i način rada kazališnog vijeća kazališta i kazališne družine u sastavu pobliže se uređuju pravilnikom o radu kazališta odnosno kazališne družine unutar ustanove ili druge pravne osobe, a donosi ga voditelj kazališta odnosno kazališne družine.“

primjedbe:

Kazališno vijeće bi dakle činili predstavnik ustanove, voditelj – čiji rad bi vijeće trebalo nadgledati i jedan predstavnik umjetnika?

Time se voditelja stavlja u poziciju da nadzire sam sebe, a u donekle sličnu poziciju i predstavnika pravne osobe, jer ovako napisanim tekstom nitko ne priječi pravnu osobu da u vijeće imenuje primjerice – pomoćnika voditelja?!?

Ovaj dio teksta u potpunosti treba izbaciti i prijedloga, te na ovo Kazališno vijeće primijeniti ista pravila kao i za sva ostala kazališna vijeća.

Članak 2.

sporni tekst:

U članku 20. stavku 1. iza podstavka 4. briše se točka i stavlja zarez te se dodaje podstavak 5. koji glasi:

„- Hrvatsko narodno kazalište u Varaždinu.“

primjedbe:

U obrazloženju predloženih promjena stoji kako su kazališta koja trenutno imaju status nacionalnih „svojom djelovanjem nesumnjivo opravdala razloge uvrštavanja u navedenu kategoriju”, te da su u „svojem organizacijskom, kadrovskom i profesionalnom djelovanju ostvarila određeni razvojni doseg.”. Kako je to već više nego detaljno u svojem prilogu ovoj raspravi izložila dr. Vitomira Lončar – praksa u potpunosti demantira tvrdnje predlagača. Iz obrazloženja, a poglavito tvrdnje kako ova promjena neće izazvati nikakve dodatne troškove proizlazi da je titula nacionalnog kazališta samo – dekorativna, a time i posve besmislena.

Istina je, međutim posve drugačija. Kazališta koja imaju status nacionalnih imaju i prioritet u financiranju Javnih potreba u kulturi RH, što je razvidno iz rezultata istih proteklih godina, a znakovito je da je ovogodišnjom raspodjelom sredstava već prejudicirana izmjena ZOK-a, pa su sredstva za HNK Varaždina povećana 66%!

Usporedi li se praksa susjednih zemalja, pa i onih europskih posve je jasno da je ovaj prijedlog neracionalan i nepotreban, jer i daleko veće zemlje od Hrvatske imaju tek po dva do najviše četiri nacionalna kazališta, dok bi ih slijedom ovog prijedloga Hrvatska ubuduće ima čak pet!

Članak 3.

sporni tekst:

Intendant je dužan dostaviti osnivaču program rada i razvoja kazališta i financijski plan, koje je usvojilo kazališno vijeće, za svaku tekuću godinu. Osnivač potvrđuje financijski plan kazališta. Ako osnivač odbije potvrditi financijski plan iz razloga što nije usklađen s programom rada i razvoja kazališta ili sadrži neprimjereno razrađeni troškovnik premijernih naslova, kazalište je dužno financijski plan uskladiti sa primjedbama osnivača u primjerenom roku.

Intendant je dužan osigurati da svi ansambli nacionalnog kazališta funkcioniraju sukladno predloženom programskom okviru, a za zaposlenike koji su

izgubili profesionalnu sposobnost za rad dužan je provesti zbrinjavanje sukladno zakonu.

primjedbe:

Iz teksta prijedloga proizlazi da Intendant osnivaču nije dužan program rada i razvoja kazališta dostaviti unaprijed, premda upravo temeljem tih programa aplicira za sredstava iz fondova za Javne potrebe u kulturi, a za koje se natječaji kako na državnoj tako i na lokalnim razinama, u pravilu raspisuju u srpnju tekuće za iduću godinu. Ovaj članak međutim eksplicitno kaže da je Intendant dužan predložiti, a vijeće usvojiti program za „tekuću” godinu, čime se značajno unazađuje ionako minimalno unaprijeđena dosadašnja praksa.

Nadalje, formulacija „neprimjereno razrađeni troškovnik” nije egzaktna i ostavlja puno prostora za manipulacije i proizvoljna tumačenja. Tko i temeljem čega određuje je li troškovnik „primjereno razrađen”? Isto vrijedi i za formulaciju „primjereni rok”. Koji je to rok i čime se određuje je li primjeren?

Svakako treba pozdraviti namjeru zakonodavca da potakne zbrinjavanje radnika koji su izgubili profesionalnu sposobnost za rad, no prije ultimativnog uvođenja takve obaveze intendantima nužno je provesti analizu stanja na terenu, te potom educirati intendante i odgovarajuće službe kazališta za provođenje najboljih rješenja.

I ova izmjena odudara od obrazloženja za izmjene ZOK-a ne traže dodatna sredstava jer apsolutno svaka edukacija i prekvalifikacija znače i određene troškove.

Članak 4.

sporni tekst:

„Intendanta Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu imenuje i razrješava Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra kulture. Ista osoba može biti imenovana na dužnost intendanta najviše dva mandata.

Za intendanta nacionalnog kazališta može biti imenovana osoba koja ima završen sveučilišni diplomski studij ili s njim izjednačeni studij iz područja humanističkih ili društvenih znanosti ili umjetničkog područja i najmanje pet godina radnog staža u kazališnoj djelatnosti ili deset godina rada u kulturi.

Uvjeti za imenovanje intendanta kazališne družine odnosno ravnatelja propisuju se aktom o osnivanju i statutom.

Natječaj se raspisuje najkasnije tri mjeseca prije isteka mandata intendanta odnosno ravnatelja.

primjedbe:

Iako je za pretpostaviti kako je motivacija predlagača bila da izbjegne 'pat pozicije' nalik aktualnoj situaciji oko izbora intendanta HNK Zagreb (a koja opet zbog zakonske nedorečenosti procedure zapravo može trajati do u – nedogled), potpuno je neprihvatljivo da se Gradu Zagrebu odriču prava, a ostavljaju tek financijske obveze.

No, korijeni problema zapravo se nalaze u programskom i financijskom okviru što su ga za iduće četverogodišnje razdoblje utvrdili vlasnici HNK, a u kojem nema egzaktnih kriterija vrednovanja, pa je time otvoren i prostor za proizvoljne ocjene kandidata i u konačnici blokadu funkcioniranja HNK u Zagrebu.

Predlažem stoga da se vlasnici HNK u Zagrebu prije svega dogovore oko programskog i financijskog okvira te u isti precizno upišu kriterije po kojima će vrednovati programe potencijalnih kandidata, umjesto da ovako radikalnim rješenjima 'prelamaju' aktualnu neuralgičnu situaciju.

Među uvjetima za radno mjesto intendanta naveden je i opet nejasno postavljeni kriterij "deset godina rada u kulturi". Što to zapravo znači? Može li se dakle, da navedem radikalni primjer, na natječaj javiti osoba koja je 10 godina radila na poslovima čistačice u npr. KD Lisinski?

Skraćivanje minimalnog roka u kojem se mora raspisati natječaj za ravnatelja odnosno intendanta sa godine dana (kako je propisano aktualnim ZOK-om), na tek tri mjeseca

apsolutno je NAJPOGUBNIJA i NAJNEPRIHVATLJIVIJA od svih predloženih izmjena. Godina dana minimalan je prihvatljivi rok u kojem se novoodabrani kandidat može upoznati sa pravim stanjem u kući, te kvalitetno pripremiti za realizaciju vlastitog programa. U slučajevima kakvih smo posljednjih godina svjedoci, a u kojima su natječaji nekoliko puta ponavljani uvođenje ovakve prakse u potpunosti bi blokiralo rad kazališta i ugrozilo njihov opstanak!

Rok od godinu dana minimalna je stečevina europske, pa i svjetske prakse i njegovim skraćivanjem na rok od tek tri mjeseca hrvatski bi teatar bio trajno – UNAZAĐEN!

Članak 6.

sporni tekst:

Kazališno vijeće javnog kazališta i javne kazališne družine imaju pet ili sedam članova od kojih većinu imenuje predstavničko tijelo osnivača iz reda uglednih umjetnika i radnika u kulturi, koji nisu djelatnici županijskog ureda državne uprave nadležnog za poslove kulture županije na čijem području kazalište djeluje, odnosno gradskog ureda nadležnog za poslove kulture, jedan član bira se iz redova kazališnih umjetnika, a jedan iz redova svih zaposlenika. Ako članu vijeća iz reda kazališnih umjetnika odnosno zaposlenika prestane rad, prestaje mu i članstvo u vijeću.

primjedbe:

Kako sam i napisala u načelnim primjedbama, nedopustivo je da se vanjski članovi Kazališnog vijeća biraju isključivo temeljem nejasnog kriterija „ugleda”. Tko, kako i čime mjeri nečiji ugled? I u krajnjoj lini – zašto? Kazališno vijeće tijelo je koje treba nadgledati financijsku i programsku realizaciju programa, pa ga stoga moraju činiti ljudi dostatno kvalificirani za tako odgovornu zadaću.

Predlažem stoga da se uvjeti za vanjske članove Kazališnog vijeća u potpunosti izjednače s onima za intendante odnosno ravnatelje!

Nadalje, ovim se prijedlogom nigdje i nikako ne propisuje tko i na koji način bira predstavnika umjetnika u Kazališnom vijeću, što je posve nedopustivo, pogotovo u situacijama kad kazališta poput HNK u Zagrebu imaju više umjetničkih ansambala. Tko onda i na koji način određuje jednog (!) njihovog zajedničkog predstavnika i može li takva osoba podjednako kvalitetno nadzirati realizaciju programa u svim umjetničkim disciplinama?

U prijedlog nisu unesene ni jasne ovlasti Kazališnog vijeća, kao ni penalni mehanizmi koji tom tijelu stoje na raspolaganju u slučajevima eventualnog kršenja ZOK-a od strane ravnatelj odnosno intendanta.

Bez uvođenja takvih odredbi Kazališno vijeće ostaje SAMO PRIVID kontrolnog mehanizma, a kao takvo je onda u potpunosti – BESKORISNO.

Uvođenje jednog predstavnika svih zaposlenika u Kazališno vijeće ne samo da je besmisleno, već je i opasno i stvara dodatni prostor za sukob interesa!

Članak 8.

sporni tekst:

„Kazališni umjetnici u javnim kazalištima i javnim kazališnim družinama zasnivaju radni odnos zaključivanjem ugovora o radu na određeno vrijeme u trajanju do pet godina, a prema potrebi projekta ili programa.“

„ Nacionalno kazalište dužno je imati zaposlenog dramaturga radi pripreme repertoara, te redatelja kojemu je zadaća praćenje i unapređenje vještina i znanja članova ansambla nacionalnog kazališta.“

Intendanta nacionalnog kazališta, na prijedlog kazališnog vijeća, imenuje i razrješava predstavničko tijelo osnivača, a potvrđuje ministar kulture. Ako ministar kulture ne potvrdi akt o imenovanju ili razrješenju intendanta u roku od 60 dana, računajući od dana dostave akta na potvrdu, smatrat će se da je potvrda

dana.

primjedbe:

Predlagač tvrdi kako će se ovakvim izmjenama „omogućiti veća fleksibilnost u angažiranju kazališnih umjetnika” i time proturječi sam sebi. Naime, ravnatelji / intendantima tako će dobiti još manji prostor autonomije u kreiranju svojih programa budući će umjetničko osoblje ‘naslijediti’ od prethodnika. Doda li se tome i obveza poslodavca da umjetnike najkasnije 6 mjeseci ranije obavijesti o neprodukciji ugovora, jasno je da se ovakvom odredbom domaća praksa – UNAZAĐUJE.

Dramaturzi i redatelji, ali i producenti (koje ovaj prijedlog ne spominje), spadaju umjetničko osoblje i potpuno je NEPRIHVATLJIVO nametanje obaveze kazalištima da ih zapošljavaju, čime ravnatelji / intendantima ostaju bez još jedne važne poluge u realizaciji vlastitih programa.

Zakonodavac bi trebao naložiti ravnateljima / intendantima da dramaturge, redatelje i producente ANGAŽIRAJU na određeno vrijeme u trajanju od najviše 4 godine, kao što to uostalom čine i sa drugim umjetničkim osobljem. Ukoliko se ih se pak zaposli na neodređeno vrijeme drastično će se smanjiti prostor autonomije bilo koje od kazališnih uprava.

Odredba kojom ministar kulture zadržava mogućnost da ne potvrdi odluke osnivača i vlasnika o imenovanju ravnatelja kazališta APSURDNA je i NEDEMOKRATSKA. *Nota bene*, sama je aktualna ministrica kulture u više javnih istupa ovakvu odredbu postojećeg ZOK-a proglasila besmislenom.

Ministarstvo u financiranju tri od četiri trenutno postojeća nacionalna kazališta sudjeluje sa najviše 10% od ukupnog proračuna tih kuća i nikako ne može imati potpunu kontrolu nad imenovanjem njihovih čelnih ljudi. Vlasnik kazališta, bez obzira imalo ono status nacionalnog ili ne, ima pravo i obvezu izabrati kandidata koji će kazalište voditi u skladu sa programskim i financijskim okvirom koji mu je zadan.

Članak 33.

sporni tekst:

Intendant i poslovni ravnatelj, odnosno ravnatelj dužni su kazališnom vijeću tromjesečno podnositi izvješća o ostvarenju programskog i financijskog poslovanja.

Kazališno vijeće razmatra i usvaja godišnje programsko i financijsko izvješće, kao i izvješće o ostvarenju protekle kazališne sezone. Kazališno vijeće dužno je pisano izvijestiti osnivača o razlozima usvajanja, odnosno neusvajanja izvješća.

primjedbe:

Kako sam već u više navrata isticala, niti aktualni ZOK niti predložene izmjene ne predviđaju penalizaciju kršenja zakonskih odredbi, a što je najbolje vidljivo u ovom članku. Što se točno događa ukoliko Intendant ne podnese tromjesečno izvješće? Kojim instrumentima Kazališno vijeće u takvoj situaciji raspolaže i što mu je činiti, osim pismeno izvijestiti osnivača? Što ako Kazališno vijeće usvoji izvješće, ali ga – recimo – osnivač odbaci?

Ovlasti Kazališnog vijeća NUŽNO je preciznije definirati, te razraditi mehanizme kontrole i penalizacije koji mu stoje na raspolaganju.

Nažalost, prijedlog izmjena i dopuna ZOK-a niti jednom se riječju nije dotaknuo još nekih spornih odredbi aktualnog zakona, a koje držim da je nužno izmijeniti.

Primjerice:

Članak 38.

sporni tekst:

Nadzor nad zakonitošću rada i općih akata nacionalnih kazališta i nacionalnih kazališnih družina obavlja Ministarstvo kulture.

Nadzor nad zakonitošću rada i općih akata ostalih javnih kazališta i javnih kazališnih družina obavlja županijsko tijelo državne uprave nadležno za poslove kulture, odnosno gradski ured za kulturu Grada Zagreba.

Nadzor nad zakonitošću rada i općih akata privatnih kazališta i privatnih kazališnih družina obavlja se sukladno propisima prema kojima su osnovana.

primjedbe:

U nekoliko recentnih slučajeva, poglavito onom HNK Split, Ministarstvo kulture odbijalo je izvršiti nadzor nad zakonitošću rada kazališta čak i kad je to od njega izravno tražilo Kazališno vijeće. Dapače, predstavnici ministarstva u više su navrata tvrdili kako za takvo što nemaju ingerencije i kako je za zakonitost rada HNK Split nadležan jedino i isključivo njegov osnivač!

Ovaj je članak nužno preciznije definirati kao i u njemu opisati drugostupanjske mehanizme za kojima je moguće posegnuti u slučaju da Ministarstvo, odnosno osnivač, ne vrše nadzor na zakonitošću rada.

Članak 45.

Nacionalnim prvakom opere, drame i baleta hrvatskoga kazališta može postati osobito istaknuti kazališni umjetnik.

Status nacionalnog prvaka dodjeljuje ministar kulture na prijedlog stručnog povjerenstva koje se osniva pri Ministarstvu kulture.

Sredstva za plaću nacionalnog prvaka osigurava osnivač kazališta odnosno kazališne družine u kojoj je zaposlen sukladno posebnom propisu.

primjedbe:

Zbog činjenice da se sredstva za plaću nacionalnog prvaka osiguravaju iz proračuna kazališne družine, a da titulu dodjeljuje Ministarstvo kulture, trenutno u zemlji imamo apsurdnu situaciju da nam većina nacionalnih prvaka nije umjetnički aktivna, odnosno da je u mirovini. Kazališta si ne mogu priuštiti 'luksuz' predlaganja novih umjetnika za tu

kategoriju jer za to nemaju sredstava, pa ispada da su nam najbolji umjetnici oni koji se svojim poslom više ne bave.

Kategorija nacionalnog pravaka trebala bi biti izuzetna čast aktivnim umjetnicima, te jedan od načina poticanja IZVRSNOSTI u domaćem glumištu, a ne – kako to nažalost trenutno biva – socijalna kategorija.

Članak 48.

Kazališni umjetnici i drugi kazališni radnici zaposleni u javnom kazalištu ili javnoj kazališnoj družini mogu obavljati umjetničke poslove izvan kazališta, odnosno kazališne družine uz prethodnu pisanu suglasnost intendanta, odnosno ravnatelja. Suglasnost mora sadržavati uvjete obavljanja odobrenih poslova.

primjedbe:

Dosadašnja praksa rezultirala je nemalim brojem zlouporaba ovog članka, a koje su najčešće bile motivirane osobnim razlozima pojedinaca i/ili sukobom interesa. Zakonodavac mora propisati jasne kriterije prema kojima ravnatelj /intendat mora donijeti odluku o suglasnosti, no isto tako mora omogućiti umjetnicima kontrolni mehanizam. Stoga bi trebalo uvesti mogućnost žalbe kazališnom vijeću, a koje bi o istoj moglo odlučivati opet slijedom jasno zadanih kriterija, ali i prihvaćenog umjetničkog i financijskog plana kuće.

Identičan drugostupanjski mehanizam trebalo bi uvesti i za same ravnatelje, odnosno Kazališna vijeća, kako se ne bi događale apsurdne situacije jednoj od kojih smo upravo svjedoci u HNK Split. Intendant te kuće i prije stupanja na dužnost višekratno je u javnim istupima isticao kako se nema namjeru odreći angažmana na HRT, čime je zapravo dao do znanja i da nema namjeru poštivati ZOK. No, Kazališno vijeće nema instrumenata kojim bi ga na to prisililo i tako zaštitilo interes vlastite kuće.